

اعتراضات کارگری در سال ۱۴۰۲

(این گزارش تقدیم می شود به فعالین کارگری در زندان و به پرشمار عزیزانی که به خاطر فعالیت های کارگری، احضار و تهدید شدند، از کار بر کنار شدند و یا هم اینک با اتهام های بی پایه ی پرونده سازان در انتظار صدور حکم دادگاه و زندان بسر می برند)

در این گزارش تلاش کرده ایم که داده ها و آمار اعتراضات کارگری در سال ۱۴۰۲ را در شکل نموداری آن ارائه دهیم. این شکل از ارائه داده ها این مزیت را دارد که واقعیت را در فشرده ترین حالت آن بازتاب می دهد.

نکاتی در مورد دادهای آماری و روند اعتراضات

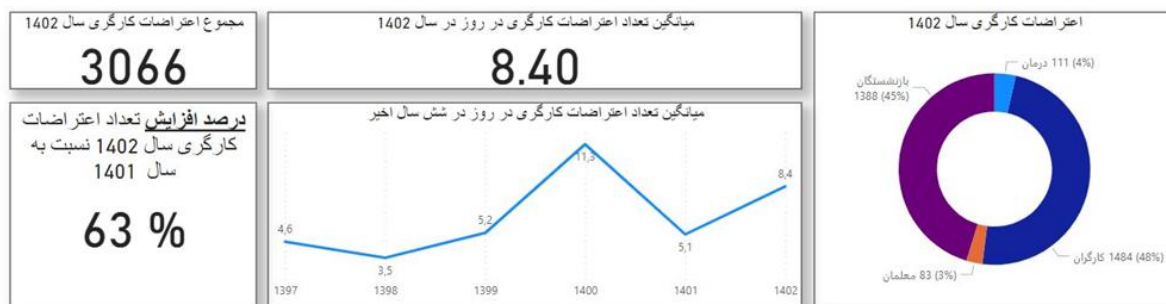
۱- منبع این گزارش اساساً شبکه های اجتماعی بوده است. خبرها پس از راستی آزمایی ثبت شده است و از خبرهایی که نتوانستیم از صحت شان اطمینان یابیم چشم پوشی کردیم.

۲- برای ارائه تصویر روشن تر، سهم بخش های متفاوت کارگری از کل اعتراضات از هم تفکیک شده است؛ به همین دلیل از کارگران (تولیدی - صنعتی)، بازنشستگان، معلمان و پرسنل درمان نام برده شده و نه از طبقه کارگر بطور کلی که همه این بخش ها را شامل می شود. منظور از "اعتراضات متفرقه" نیز اعتراضات دیگر اقشار مردم از جمله اعتراضات مال باختگان برای دریافت خودرو و مسکن، افراد دارای کم توانی جسمی، صاحبان تاکسی ها، کشاورزان معترض به بی آبی، اهالی شهر و روستا نسبت به کمبود آب آشامیدنی و کیفیت نا مناسب آن، نا امینی جاده ها، زمین خواری، آلودگی های زیست محیطی و ... است.

۳- اعتراضات، به صورت موردی محاسبه شده و نه بر مبنای تعداد افراد شرکت کننده در هر اعتراض. بنابراین، اعتراض با شرکت ده نفر و یا چند هزار نفر یک مورد به حساب آمده. آگاهی که ثبت داده ها به این شیوه، نا رساست؛ به ویژه که در سال مورد نظر در موارد زیادی، اعتصاب ها و اعتراضات بزرگ با شرکت صدها و گاه چند هزار کارگر به وقوع پیوست.

۴- در نمودارها تعداد اعتراضات نه فقط در سال گذشته بلکه در سال های قبل نیز باز نمایی شده است. این امر به خواننده کمک می کند که تصویر بهتری از روند اعتراضات در بازه زمانی طولانی تر به دست بیاورد. در این رابطه سال ۱۴۰۰ را می توان سال

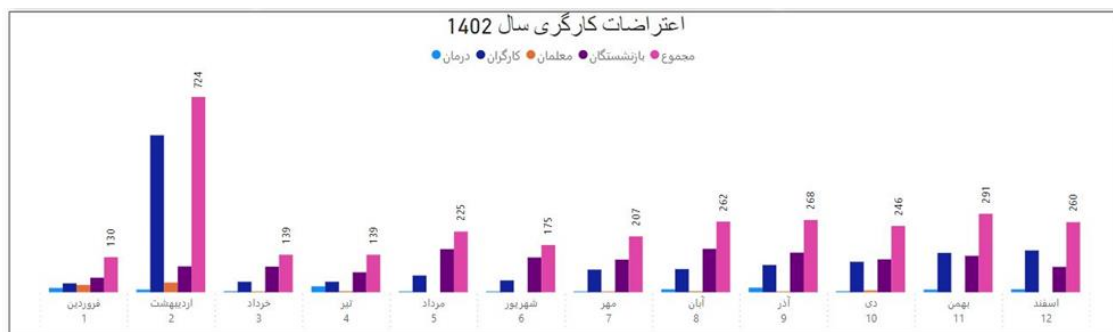
شاخص به حساب آورد. در این سال در مجموع ۴۱۲۲ مورد اعتراض کارگری به وقوع پیوست که می توان گفت در تاریخ جنبش کارگری ایران بی سابقه بوده است.

۵- اما خیز بلند اعتراضات کارگری در سال ۱۴۰۰ به یک باره در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ بویژه زمانی که خیابان ها در جریان جنبش زن زندگی آزادی به لرزه در آمده بود، فرو نشست. دیگر اثری از تظاهرات مکرر و متوالی بازنشستگان نبود، اعتراضات گسترده و سراسری معلمان که در سال ۱۴۰۰ به اوج خود رسیده بود، فروکش کرد و فراخوان شورای هماهنگی تشکل های صنفی معلمان برای تجمع اعتراضی در حمایت از اعتراضات دانش آموزان، با استقبال معلمان روبرو نشد. و اقدام کارگران پروژه ای نفت برای برگزاری تجمع اعتراضی در حمایت از اعتراضات مردم نیز با خشونت نیروهای امنیتی، سرکوب شد.

۶- به این ترتیب، بیش از چهار هزار مورد اعتراض کارگری در سال ۱۴۰۰ به کمتر از نصف آن در سال ۱۴۰۱ کاهش یافت.

۷- با فروکش اعتراضات در خیابان، اعتراضات کارگری دوباره اوج گرفت. افزایش شدید شمار اعتراضات کارگری در اردیبهشت ۱۴۰۲ این امر را به خوبی نشان می دهد.

به عبارت دیگر فتر اعتراضات که با فوق امنیتی شدن هر گونه تجمع در جریان جنبش زن زندگی آزادی، در خود فشرده شده بود، به یک باره رها شد و سپس روند اعتراضات

به مسیر طبیعی خود ادامه داد؛ زیرا که کارگران به هیچ یک از خواسته های خود، دست نیافته بودند.

چند ویژگی اعتراضات کارگری ۱۴۰۲

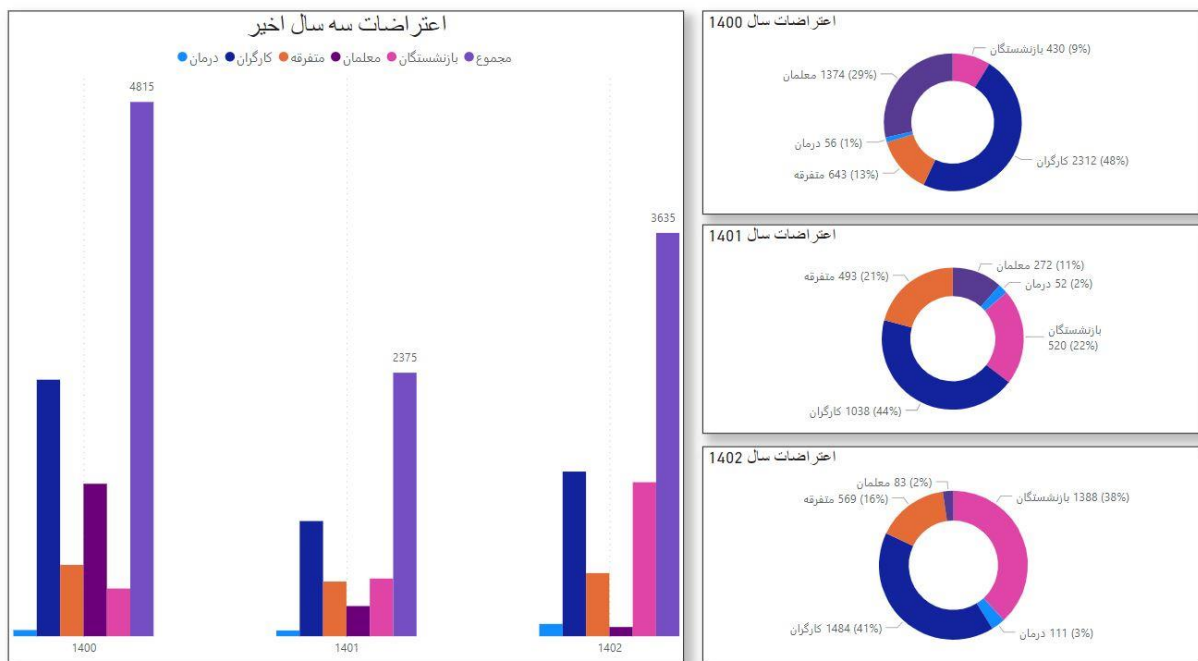
خواست افزایش دستمزد. مانند سالهای گذشته، خواست ها و مطالباتی چون افزایش دستمزد و پرداخت به موقع آن، بهبود شرایط کار و قرار دادها، حمایت از همکاران اخراج شده، مخالفت با شرایط سخت کاری از جمله تحمیل اضافه کاری و اعتراض به بیکار سازی ها از مهم ترین دلایل اعتراضات بودند. اما نکته قابل توجه در سال ۱۴۰۲ فراگیر شدن خواست افزایش دستمزد ها بود. رشد افسار گسیخته نرخ تورم، بویژه در سالهای متوالی باعث شده که دستمزد کارگران و قدرت خرید شان به شدت کاهش یابد و در نتیجه درصد بیشتری از خانواده های کارگری به زیر خط فقر رانده شوند. اگر تا پیش از سال ۱۴۰۰ عدم پرداخت به موقع دستمزد ها نقش اصلی در شکل گیری اعتراضات داشت، این امر در سال ۱۴۰۲ جایش را به خواست افزایش دستمزد داد. به عبارت دیگر خواست افزایش دستمزد چه بطور مستقیم و چه در اشکال دیگر مانند درخواست اصلاح و اجرای طرح طبقه بندی مشاغل، همسان سازی دستمزد ها در یک واحد صنعتی و یا بین واحدهای مختلف یک رشته صنعتی (برای نمونه خواستی که توسط کارگران فولاد اهواز و ذوب آهن اصفهان مطرح شد)، مخالفت با مالیات های سنگین و درخواست حذف تعیین سقف حداکثر دستمزد (خواست کارگران رسمی نفت) در راس خواسته های کارگران معترض قرار گرفت.

خواست تبدیل وضعیت و حذف شرکت های پیمانی. برچیده شدن شرکت های "تامین نیروی انسانی" که در واقع شرکت های دلال برای تامین نیروی کار ارزان و بدون امنیت شغلی و با استثمار مضاعف هستند، سالهاست که یکی از خواست های کارگران پیمانی بوده است. کارگران این شرکت ها در ازای کار برابر و یک سان، دستمزدی بسیار کمتر از آن دسته از همکاران خود دریافت می کنند که بطور مستقیم با کارفرمای اصلی قرارداد بسته اند. به این گونه بخش قابل توجهی از کار پرداخت نشده کارگران پیمانی توسط این شرکت ها بصورت سود باد آورده، تصاحب می شود. شرکت های پیمانی به ویژه در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی که از بخش های بسیار سود آور اقتصاد ایران بشمار می رود، بسیار فعال هستند. در سال ۱۴۰۲ خواست بر چیدن این

شرکت های دلال نیروی کار و انعقاد قرارداد مستقیم با کارفرمای اصلی، یکی از خواسته های مشترک و مهم کارگران پیمانی به ویژه در بخش نفت و گاز و پتروشیمی بود.

گسترش اعتراضات به صنایع بزرگ. در سالهای پیش نیز شاهد اعتراض کارگران در صنایع بزرگ بودیم؛ برای نمونه می توان از اعتراض کارگران نیشکر هفت تپه، فولاد اهواز، هپکو و آذر آب در اراک و کارگران پروژه ای در پتروشیمی ها نام برد. اما گزارش ها نشان می دهد که در سال ۱۴۰۲ اعتراض کارگران در صنایع بزرگ، بیشتر و گسترده تر از پیش بود. برای مثال در ماه های پایانی این سال هفته ای نبود که بخشی از کارگران نفت و پتروشیمی ها به تجمع اعتراضی اقدام نکرده باشند. در همین بازه زمانی کارگران فولاد اهواز چند بار دست به اعتصاب زدند و به تظاهرات پرداختند. همچنین تجمع اعتراضی و بسیار بزرگ کارگران بخش های مختلف مجتمع ذوب آهن اصفهان در آذر ماه نمونه دیگری از گسترش اعتراض کارگران در صنایع بزرگ بود.

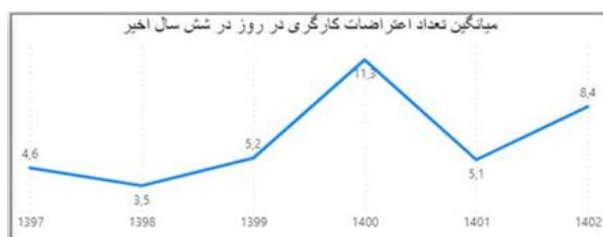
تداوم و گسترش مبارزه بازنشستگان. اگر سال ۱۴۰۰ سال اوج گیری کم سابقه و مستمر تجمع و تحصن اعتراضی معلمان بود، در سال ۱۴۰۲ بازنشستگان این جایگاه را به خود اختصاص دادند. برای مثال در حالی که سهم اعتراض بازنشستگان به نسبت کل اعتراضات کارگری در سال ۱۴۰۰ تنها ۹٪ بود، این سهم در سال ۱۴۰۱ به ۲۲٪ و در سال ۱۴۰۲ به ۳۸٪ افزایش یافت.

افزایش حقوق، خواست اصلی بازنشستگان بود و هست. بخش های مختلف بازنشستگان در شهر های مختلف سه روز هفته را برای تجمع و اعتراض های خیابانی تعیین کردند

و بطور مستمر دست به تجمع زدند: بازنشستگان تامین اجتماعی در روز یکشنبه، بازنشستگان مخابرات در روز دوشنبه و بازنشستگان کشوری (معلمان) در روز سه شنبه. نکته قابل توجه و امیدوار کننده، برگزاری تجمع های مشترک توسط بازنشستگان تامین اجتماعی و کشوری در بعضی از شهرها به ویژه در اهواز بود. برگزاری این تجمع ها آن هم بطور مستمر نشان می دهد که بازنشستگان از سازمان دهی خوبی برخوردارند و اراده کرده اند تا رسیدن به خواست های خود، همچنان به خیابان بیایند. "فقط کف خیابان به دست میاد حق مان"، شعار است که هم بازگو کننده اراده بازنشستگان و هم نشان دهنده راهی است که آنان برای رسیدن به "حق" خود، برگزیده اند.

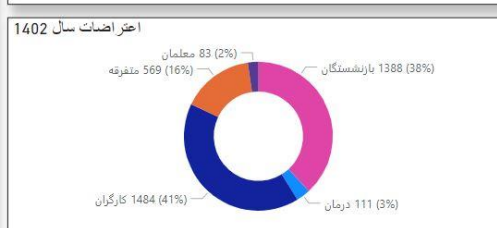
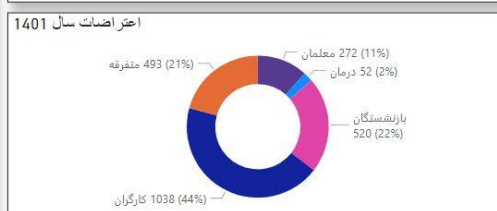
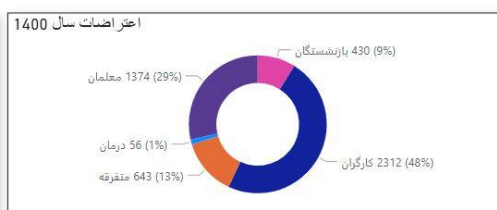
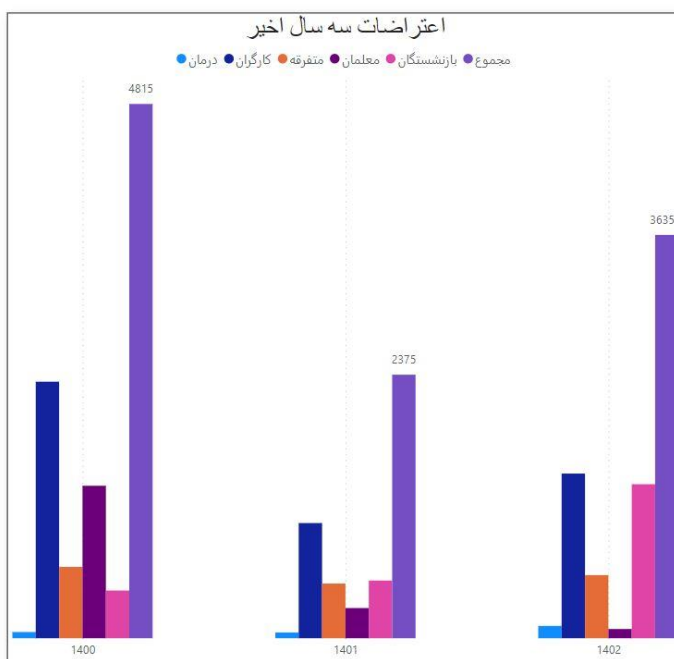
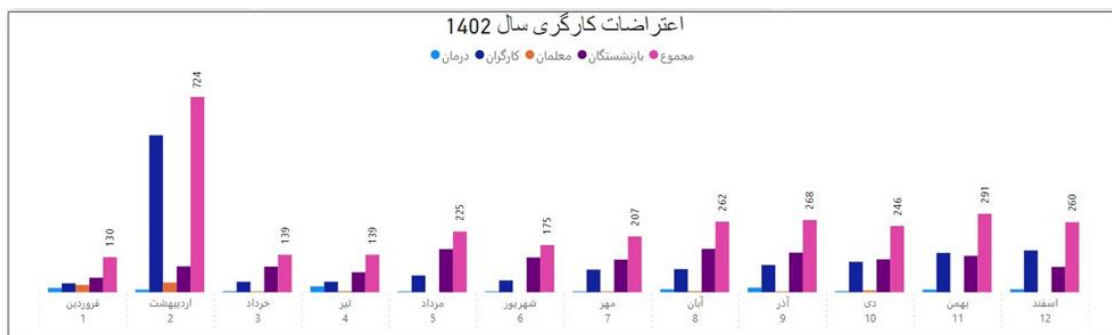
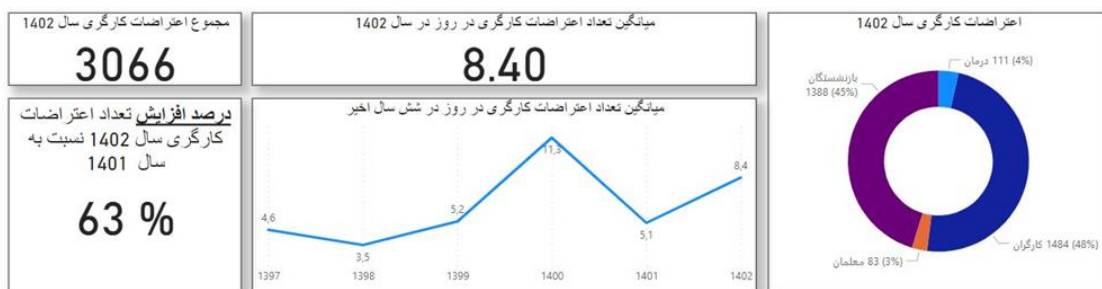
نکته پایانی. نمودار میانگین روزانه اعتراضات نشان می دهد که در طول سال ۱۴۰۲ اعتراضات، روندی افزایشی داشته؛ اگر چه هنوز به سطح سال ۱۴۰۰ نرسیده است.

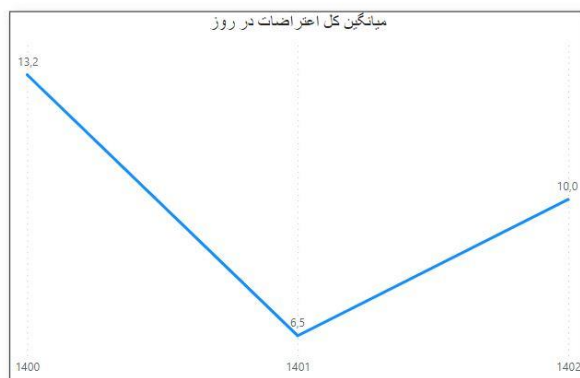
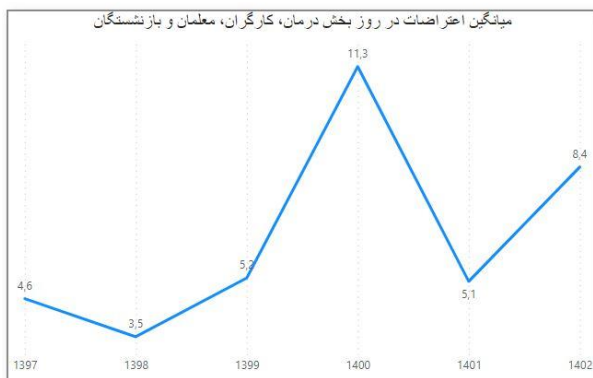

این که روند اعتراضات کارگری در سال جاری چه مسیری خواهد پیمود و دارای چه ویژگی هایی خواهد بود، پاسخش از پیش معین نیست. این امر به عواملی بستگی دارد که در حال حاضر نمی توان با اطمینان در موردشان نظر داد.

تربییون کارگری: علیرضا نوایی، ایوب رحمانی و علی دماوندی

ضمیمه :

3635
مجموع اعتراضات 1402

10
میانگین اعتراضات در روز

